

Musée
universitaire
de Louvain

Archieven en objecten: archeologen aan de slag

René Maere

Exposition singulière

 UCLouvain

Bezoekersgids

19
Februari
2020

17
Mei
2020

Deze tentoonstelling maakt deel uit van het postdoctoraal project van Dr Annelies Van de Ven. Haar onderzoek richt zich op de relaties tussen objecten en teksten in archeologische collecties.

Het verloop van deze tentoonstelling belicht de minder bekende aspecten van de archeologie: haar historiografie en haar methodologie.

Archeologie ontleent elementen uit verschillende disciplines (filologie, godsdienstgeschiedenis, sociologie, enz.) om voortdurend nieuwe manieren te ontwikkelen waarmee we het verleden kunnen interpreteren. In deze tentoonstelling brengen we het zorgvuldige werk van archeologen in beeld.

De twee tentoongestelde collecties omvatten zowel vondsten als archieven om zo de archeologische onderzoeksomgeving van het einde van de 19^e eeuw tot het midden van de 20e eeuw te reconstrueren, een periode waarin de discipline sterk veranderde, meer wetenschappelijk werd en specialisaties ontwikkelde.

Ontwerp en installatie van de tentoonstelling

Dr Annelies Van de Ven - UCLouvain, INCAL
Emmanuelle Druart, Quentin Moors & Florence Lambert - Musée L

Met dank aan

Dr Umberto Utro

Musei Vaticani, Curator van Oude Christelijke Collecties

Dr Pietro Zander

Ufficio Scavi della Fabbrica di San Pietro, Directeur van de
Archeologische Dienst

Redactie: **Annelies Van de Ven**

Redactiecoördinator: **Françoise Goethals**

Lay-out en grafisch ontwerp: **Joëlle Deuse**

Fotocredits

© Musée L (J.-P. Bougniet)

© UCLouvain, Réserve patrimoniale

© Centre d'études orientales - Institut Orientaliste de Louvain (CIOU)

© Musée L

Place des Sciences 3 - 1348 Louvain-la-Neuve

www.museel.be

info@museel.be

Deze tentoonstelling heeft twee ingangen die overeenstemmen met de twee archeologen wiens collecties en archieven hier belicht worden. Op de volgende pagina's kom je meer te weten over de carrière van **René Maere**. Om meer te lezen over het werk van **Jean Dorese** moet je dit boekje omdraaien.

René Maere (1869-1950)

G. B. de Rossi (1877)

Il Museo epigrafico cristiano Pio-Lateranense; Memoria, Roma, pl. 14.
Musei Vaticani

Zowel archeoloog als priester

Vandaag de dag roept het woord archeologie beelden op van avontuurlijke buiten types besmeurd met aangekoekte modder, maar dit was niet altijd het geval. Toen de archeologie voor het eerst als studierichting verscheen, was het vooral een vorm van elitaire vrijetijdsbesteding die door rijke zakenlieden, diplomaten en geestelijken werd uitgeoefend.

Antoine Jonssen
Médaille commémorative de René Maere, Louvain, 1947
Bronze | Musée L | Archives

René Maere werd in Rome als priester gewijd voordat hij zich toegedeed op de archeologie. Vanaf 1896 studeerde hij Geschiedenis en Ethiek aan de Katholieke Universiteit van Leuven, onder de voogdij van professor Alfred Cauchie en de allereerste Leuvense leerstoel voor christelijke archeologie, Edmond Reusens. Hij werkte enkele jaren in Rome als bibliografisch assistent voor de *Revue d'Histoire Ecclésiastique*. Hoewel hij in 1900 naar België werd teruggeroepen om het hoogleraarschap van Reusens over te nemen, bleef hij gedurende zijn hele carrière naar Rome reizen. Ondanks zijn vele onderzoeksreizen, heeft Maere nooit deelgenomen aan een echte opgraving. Zijn onderzoek richtte zich op de analyse van eerder uitgegraven sites, monumenten en artefacten. Het liefst van al werkte hij met inscripties. Dankzij zijn opleiding, had hij de kennis om de inscripties te bestuderen als archeologisch materiaal en als historische teksten.

Afdrukken

Om zijn onderzoek in België voort te zetten, had Maere kopiëren nodig van de Romeinse inscripties die hij kon bestuderen. Hij maakte hiervoor papierafdrukken door herhaaldelijk bevochtigd papier in een inscriptie te slaan met een borstel. Hoewel deze methode nu grotendeels vervangen is door digitale fotografie, was dit in de 19^e en 20^e eeuw de aangewezen manier om inscripties te documenteren. De afdrukken in deze tentoonstelling werden door Maere gemaakt bij zijn verschillende reizen naar Rome rond de eeuwwisseling. In deze periode bestudeerde hij inscripties in de Romeinse catacomben, kerken en musea onder toezicht van Orazio Marucchi, curator en lid van de Pauselijke Commissie voor Heilige Archeologie.

R. Maere au Museo Lateranense
Estampage du loculus de Severa (détail), 1898-1901
Papier | Musée L | Fonds Maere
D'après un original en marbre, Catacombe de Priscilla, 3e s. apr. J.-C.,
conservé aux Musei Vaticani

Deze afdruk werd gemaakt tijdens een van Maere's bezoeken aan het Museo Lateranense in Rome. Het reliëf werd opgegraven uit de catacomben van Priscilla in het midden van de 19e eeuw. Het getuigt van het geloof van een vrouw genaamd Severa (afgebeeld in de buste links), met een inscriptie *Severa in Deo vivas* (Severa moge je in God leven) en de aanbidding van de koningen aan de rechterkant. Het reliëf van de *loculus* werd niet alleen afgedrukt, maar ook ingekeurd om het lezen te vergemakkelijken. Dit benadrukt het gebruik van zulke afdrukken in onderwijs en tekstueel onderzoek.

Reizen door de catacomben

De catacomben van Rome zijn een reeks ondergrondse begraafplaatsen die zich buiten de oude stadsmuren bevinden. Ze bestaan uit galerijen met meerdere verdiepingen en *cubicula* (grafkamers) met verschillende *loculi* en *arcosolia* (rechthoekige en gewelfde grafnissen). De stenen platen die de *loculi* afsluiten dragen vaak religieuze reliëfs en inscripties.

We kennen meer dan 60 christelijke catacomben in Rome en 6 joodse catacomben. Deze werden gebruikt voor begravenissen tussen de 2^e en 5^e eeuw n.C. Na deze tijd raakten ze langzaam in onbruik, en velen werden volledig ontoegankelijk. Pas in de 15e eeuw werd nieuw leven in de catacomben geblazen. Systematische archeologische opgravingen zouden echter pas in de tweede helft van de 19e eeuw beginnen.

Lampe avec un chrisme, fabrication carthaginoise (?), 5e-6e s. apr. J.-G.
Terre cuite | Musée L | Legs Chabot

Vroegchristelijke begravenissen waren eenvoudig in vergelijking met die van andere Romeinse geloofssystemen, met weinig tot geen grafzaken. Rondom de graven zijn echter wel objecten gevonden, met christelijke symbolen zoals kruisen, vissen en ankers. Sommigen van de meest voorkomende vondsten in de catacomben waren olielampen in nissen langs de muren. De hierboven afgebeelde lamp is waarschijnlijk afkomstig uit Carthago, maar komt qua datum en iconografie overeen met de hoogtijdagen van de catacomben.

Dol op martelaren

Vanaf de 5^e eeuw werden de catacomben zelden gebruikt voor begravenissen en werden grafkamers omgevormd tot ondergrondse kapellen voor pelgrims die op bezoek waren bij de graven van de nabijgelegen martelaren. Tijdens de turbulente periode van de 7^e en 8^e eeuw werden belangrijke martelaren aan grote stadskerken overgedragen, waardoor de catacomben minder aantrekkelijk werden. Ze werden verlaten en verdwenen uit de publieke belangstelling.

Een reeks ontdekkingen in de 15^e eeuw leidde tot een hernieuwde belangstelling voor de catacomben en het fervent verzamelen van martelaarsrelikwieën door bezoekers. Een eeuw later zou een pauselijk decreet de chaotische opgraving van de overgebleven martelaren inluiden. Dit zou echter allemaal veranderen in 1851 toen de Christelijke Archeologie als discipline werd ontwikkeld onder toezicht van de Pauselijke Commissie voor Heilige Archeologie.

Reliquaire de saint Sébastien (détail), Europe, 18e-19e s.
Os, bois, verre et papier | Musée L | Donation Boyadjian

De ontdekkingen van de 15e tot de 19e eeuw voedden de publieke belangstelling voor de martelologie. Botten werden verzameld uit verschillende catacomben en uitgedeeld als overblijfselen van heiligen en martelaren. In dit met papieren filgraan versierde relikeschrijn is het beeld van de heilige Sebastiaan te zien, evenals een botfragment dat aan hem wordt toegeschreven. De catacomben van Sint-Sebastiaan aan de Ap-piaanse weg net buiten Rome bleven toegankelijk gedurende de Middeleeuwen, waardoor ze een gemakkelijk doelwit vormden voor de verzamelaars van heiligen-souvenirs.

De studie van archieven

Naast een collectie afdrucken worden ook enkele aantekeningen van René Maere in Musée L bewaard. Hierin documenteert hij de inscripties volgens hun toenmalige installatie in het Museo Lateranense. Eerder dan een gedetailleerde beschrijving van elke inscriptie te geven, concentreert hij zich op datering en iconografie. Hij analyseert de gegraveerde teksten en reliëfs voor verbanden met bekende christelijke figuren, symbolen en formules. Deze aantekeningen geven ons inzicht in zijn doel om een representatieve typologie van de christelijke archeologie te creëren door middel van zijn kleine collectie.

Carnet de notes de René Maere, Rome et Belgique, 1902
Papier | Musée L | Fonds Maere

Deze archieven zijn niet alleen opmerkelijk vanwege hun inhoud, maar ook hun materialiteit. Ze werden teruggevonden in de omslag van een oud tijdschrift uit 1902 over elektrische verlichting. Maere hergebruikt vaak papier voor zijn notities. Zo staan er bijvoorbeeld twee pagina's van zijn aantekeningen op de achterkant van huwelijksuitnodigingen gestuurd door een van zijn collega's. Je kan je afvragen of Maere zijn uitnodiging daadwerkelijk heeft kunnen lezen voordat hij het als klappapier gebruikte...

De nalatenschap van een collectie

René Maere vertegenwoordigde de Belgische academies binnen een ruimer netwerk van internationale wetenschappers en leverde een bijdrage aan talrijke publicaties en comités. Samen met zijn tijdgenoten heeft hij de discipline van de archeologie aan de Katholieke Universiteit van Leuven vorm gegeven. Zij legden onder meer de basis voor talrijke archeologische collecties: na onderzoek in het buitenland, kwamen ze terug met verschillende artefacten, afdrucken en afgietsels, waardoor studenten in België het materiaal van buitenlandse sites uit de eerste hand konden bestuderen. Deze periode legde de basis voor grote transformaties in de archeologie. Maere heeft veel van deze veranderingen zelf kunnen meemaken en had een grote invloed op de universiteit. Hij bleef lesgeven en onderzoek doen tot zijn pensioen op 78-jarige leeftijd.

Lettre d'Alfonso Bartoli à René Maere, Rome, 21 mai 1901
Papier | Musée L | Fonds Maere

Hoewel er sinds Maere's tijd veel is veranderd, beschrijven een aantal van zijn documenten herkenbare situaties. Deze brief, bewaard onder Maere's aantekeningen, omschrijft twee geleerden die een bijeenkomst plannen. Hun klachten over weekendwerk, vervelende boekbesprekingen en grijs weer zouden net zo goed passen in een modern e-mail onder academische collega's.

Archeologen aan de slag...

In de archeologie wordt het verleden onderzocht aan de hand van fysieke overblijfselen. Hoewel de discipline blijft evolueren in de loop van de tijd, omwille van technologische en methodologische ontwikkelingen die nieuwe inzichten mogelijk maken, is het niet deze directe toegang tot fysieke resten die de discipline definieert en boeiend maakt.

Onze opvattingen over het verleden komen voort uit de interpretatie van deze overblijfselen door archeologen, die verschillende gegevens samenvlechten tot één verhaal. De methoden en theorieën die archeologen gebruiken geven het verhaal zijn vorm, terwijl hun ervaringen en identiteiten de inhoud kleuren.

Dit is wat de discipline zo dynamisch maakt, maar ook wat ze zo complex maakt. Onze analyses van opgegraven sites, artefacten en collecties moeten niet alleen de fysieke resten zelf verklaren, maar ook de ervaringen van degenen die ze interpreterden, archeologen zoals René Maere en Jean Dorese.

Image tirée du livre de Guiseppe Marchi sur l'architecture des premières catacombes chrétiennes, Italie, 1844

Papier | Musée L | Fonds Maere

Als deze teksten belangrijk genoeg worden geacht, dan worden ze verzameld in archieven en bewaard. Deze helpen om de context waaraan de archeologie werd uitgevoerd te reconstrueren. Musée L bewaart moeders archieven die betrekking hebben op archeologische activiteiten, waaronder die van René Maere en Jean Dorese. Door deze archieven en archeologische artefacten naast elkaar te bekijken, krijgen we een beter beeld van de geschiedenis van deze collecties en van degenen die ze hebben samengesteld.

**Fragment de col d'amphore
au décor animalier peint,
Déir el Gizez, 6e-7e s. apr. J.-C.
Terre cuite | Fonds Dorese,
CIOL, dépôt Musée L**

**Fragments de poterie décorée
de Déir el Gizez, 1947-1948
Négarit | Fonds Dorese, CIOL,
dépôt Musée L**

Een kenmerk van de archeologie is haar afhankelijkheid van fysieke overblijfselen. Archeologisch onderzoek is echter ook intrinsiek verbonden met tekst. Naast de boeken en documenten die archeologen gebruiken om sites te identificeren en te bestuderen, genereert de discipline ook een immense hoeveelheid geschreven materiaal. Van administratieve documenten, tot lijstenzettingen voor onderzoeks-publicaties, archeologen produceren voortdurend teksten, elk met een eigen vorm, functie en verhaal.

... Archieven en Objecten

Archeologie als proces

De archieven van Dorese helpen ons om de artefacten die hij heeft opgegraven en verzameld te contextualiseren in kaarten, schetsen en aantekeningen. Ze geven ook een uniek inzicht in twee minder zichtbare aspecten van de archeologie: het tekstuele onderzoek en de communicatie van resultaten. Het dossier is gevuld met referentiekarten van bibliotheekonderzoek, administratieve documenten met betrekking tot het academisch statuut van Dorese, en verschillende kladversies van zijn publicaties.

Lettre de Paul Lemerle à Jean Dorese concernant la publication de sa thèse, 26 janvier 1967
Papier | Fonds Dorese, CIOL, dépôt Musée L.

Tussen deze documenten bevinden zich de correspondentie tussen Jean Dorese en academicus Paul Lemerle uit de late jaren 1960. Dorese wordt vandaag de dag door velen beschouwd als een grondigger van de Koptische archeologie, een ervaren veldonderzoeker met een buitengewone kennis van de hagiografie (de biografieën van heiligen). Deze brieven vertellen dit beeld door zijn onzekerheid en frustraties te tonen, alsook de intense spanningen die hij heeft moeten leveren om zijn onderzoek te voltooien. Het vestigt onze aandacht op het collaboratieve karakter van de archeologie, van veldploegen tot redactieraden. Zelfs Jean Dorese moest om advies vragen, ondanks zijn grote faam en verwezenlijkingen.

Ongenoemd maar toch niet vergeten

In zijn archief, die hij schonk aan het Centrum voor Oeritaalse Studies (CIOL) in UCLouvain, had de Egyptoloog Jean Dorese bijna 2000 foto's bijeengebracht. Velen hiervan zijn representaties van de landschappen, architectuur, artefacten, iconen en manuscripten die hij tijdens zijn bezoeken aan Egypte tussen 1947 en 1952 aantrof. Dorese had echter ook een grote belangstelling voor de mensen die in en rond de oude kloosters woonden en werkten. Dit komt naar voren in zijn archief, in foto's van zijn expeditiegenoten, het archeologische team in Dier el Gizaq, Koptische monniken en de lokale bevolking die hun dagelijks leven leiden.

Jean Dorese
Travailleurs anonymes à Dier el Gizaq, 1947-1948
Négatif | Fonds Dorese, CIOL, Dépôt Musée L.

Wat helaas niet bewaard is gebleven in zijn archief, zijn de namen van alle mensen die hij heeft gefotografeerd. In het geval van zijn collega's en belangrijke geestelijken kan een beetje achtergrondonderzoek hun namen onthullen. De namen van monniken, arbeiders en lokale bewoners zijn echter moeilijker te achterhalen en in veel collecties blijven de meeste onbekend.

Onderzoek en Politiek

Hozeer we ook proberen, het is onmogelijk om wetenschappelijke prestaties los te koppelen van de sociale en politieke realiteit. Dit is iets wat Jean en Marianne Dorese uit eerste hand ontdekken... Tien jaar nadat de Tweede Wereldoorlog hun ambitie had beperkt, werd het paar opnieuw door een conflict uit Egypte geweerd, ditmaal door de Egyptische revolutie (1952 - 1953) en de Suez Crisis (1956). Verjaagd uit Egypte, ging Jean Dorese naar Ethiopië om daar een nationale archeologisch dienst op te richten, die onderzoekstructuren en wetten voor de bescherming van het erfgoed ontwikkelde. Zijn vaardigheden trokken de aandacht van Haile Selassie, de keizer van Ethiopië, die hem opdroeg om les te geven aan de universiteit van Addis Abeba. Jean en Marianne reisden regelmatig tussen Ethiopië en Frankrijk en zagen Ethiopië als een tweede thuis.

Jean Dorese (1972)

La vie quotidienne des Ethiopiens chrétiens aux XVIIe et XVIIIe siècles.
Hachette (détail de la couverture)
UCLouvain, Service central des bibliothèques

Jean Dorese was geïnteresseerd in alle aspecten van de Ethiopische cultuur, maar vooral in zijn religie. Hij herkende veel van de tradities in het Ethiopische christendom vanuit zijn onderzoek in Egypte en schreef uitgebreid over de Koptische invloeden in Ethiopië. De Ethiopische kerk maakte immers tot 1959 deel uit van de Koptisch-orthodoxe kerk. Hij schreef tal van boeken en artikelen over zijn onderzoek, waarvan velen tot op de dag van vandaag de basis vormen voor studies over de Ethiopische geschiedenis.

Op zoek naar kloosters

In 1947 reisden Jean en Marianne Dorese naar Cairo op een missie van het Franse instituut voor Archeologie om oude teksten op te sporen. Daarnaast kregen ze een andere belangrijke taak, namelijk het vastleggen van de overblijfselen van de Koptische kloosters in Egypte. Het doel van deze missie was tweeledig: ze moesten reeds gekende kloosters oplijsten, maar ook een zoektocht aanvangen naar onopgegraven kloosters. Het was in deze periode dat Dorese het oude Thebaanse klooster van Apa Samuel in Dair el Gazaz identificeerde. Zijn opgravingen bevestigden zijn positie als steunfiguur in de geschiedenis van de Koptische archeologie. Zijn onderzoek naar Midden-Egyptische kloosters werd het onderwerp van zijn doctoraat, dat hij in 1970 verdedigde. Het proefschrift combineerde tekstueel onderzoek met veldonderzoek en opgravingen om zo de ontwikkeling van het Koptische geloof in Egypte beter te begrijpen.

Croquis des églises de Saint-Antoine et des Apôtres au monastère de Saint-Antoine. 1951

Papier | Fonds Dorese, CIOL, dépôt Musée L.

Veel van de foto's en schetsen in het Dorese-archief in Musée L. tonen de kloosters van Sint-Antonius en Sint-Paulus in de Costajlijke Woestijn. Deze kloosters behoren tot de oudste ter wereld en hebben tot op heden de Koptische architectuur, kunstvoorwerpen, manuscripten en tradities weten te bewaren. Geen wonder dat Dorese er zoveel interesse voor toonde!

De wetenschapper en de geleerde

In 9 dozen in de opslagruimten van Musée L worden de artefacten en archieven bewaard die de Egyptoloog Jean Doreisse in 1999 naliet aan het Centrum voor Oriëntaalse Studies (CLOL).

Jean Doreisse avec l'Abbé du monastère Saint-Antoine, 1947-1952
Marianne Doreisse dans le désert du sud de Louxor, 1947-1952
Negatifs | Fonds Doreisse, CLOL, dépôt Musée L

Jean Doreisse was een leergierig man die zijn leven lang onderzoek deed naar Egypte en Ethiopië. Aan het eind van zijn leven was hij vloeiend in 13 talen en had hij een lange en voornamelijk carrière in zowel de academische wereld als in de diplomatie.

Hij studeerde Egyptologie aan de Ecole des Hautes Etudes in Parijs. Toen de tweede wereldoorlog zijn ambitie om naar Egypte te reizen beknote, ging hij in het Louvre de Koptische collecties catalogiseren. Hij werkte samen met andere Parijse musea, waaronder het Musée Guimet waar zijn vrouw werkte, Marianne Doreisse, née Guentch-Ogoueff, was zelf een befaamde Egyptoloog. Hoewel haar eigen archieven verspreid zijn, is ze aanwezig in verschillende brieven en foto's binnen het archief van haar man.

Egyptologie na de faraos

Als we het hebben over Egyptologie, denken de meesten aan de tijd van de faraos. Een landschap vol hiëroglifische inscripties die in hardsteen zijn gehouwen. Sommigen denken misschien aan de Grieks-Romeinse periode, toen Egypte de graanschuur van een mediterrane rijk werd. Weiniggen zouden eerst kijken naar de geschiedenis van de christelijke Kopten, dit ondanks hun centrale rol in de latere oudheid. Jean Doreisse herkende het belang van de Kopten en hun vertoondheid aan de tradities van zowel het Oosten als het Westen. Hij bestudeerde hun teksten, en hun materiele cultuur doorheen zijn werk in musea en als veldarcheoloog.

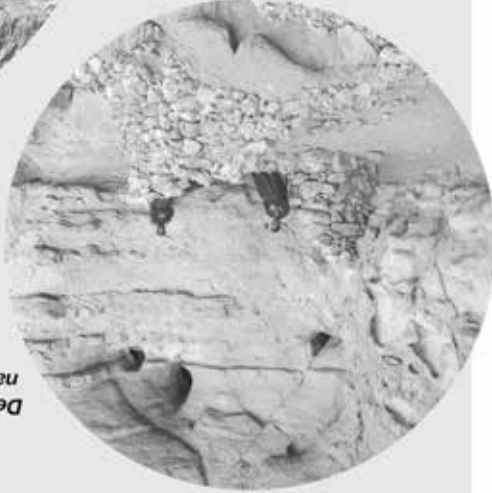
Orbiculus (medaillon) d'un textile copte (détail), 3e-4e s. apr. J.-C.
Laine | Musée L

Tuontuonstellingen van de Koptische cultuur bevatten bijna altijd textiel. Versierde fragmenten zoals deze vertonen de invloed van de klassieke wereld en geven een mateel verlag van hoe Oost en West elkaar konden ontmoeten in de smeltvoes van het oude Egypte. Koptische textiel-fragmenten geven ons een uniek inzicht in de kleding in de oude wereld. Deze fragmenten werden bewaard dankzij het droge woestijnklimaat van Egypte en de evolutie van hun begrafenisspraktijken. Veel van de fragmenten die in musea worden gevonden, inclusief de hier afgebeelde orbiculus, zijn enkel te herkennen aan hun decoratie. Ze werden niet gedocumenteerd bij hun opgraving wat betekent dat hun oorspronkelijke context niet volledig kan worden gereconstrueerd.

Deze tentoonstelling heeft twee ingangen die overeenstemmen met de twee pagina's kom je meer te weten over de carrière van **Jean Dorese**. Om meer te lezen over het werk van **René Maere** moet je dit boekje omdraaien.

Jean Dorese (1917-2007)

Deux moines à l'extérieur du monastère Saint-Antoine, 1947-1952
Plaque de verre | Fonds Dorese, CIOL, dépôt Musée L.

Vue du monastère Sainte-Catherine du Sinaï, 1947-1952
Plaque de verre | Fonds Dorese, CIOL, dépôt Musée L.

Deze tentoonstelling maakt deel uit van het postdoctoraal project van Dr Annelies Van de Ven. Haar onderzoek richt zich op de relaties tussen objecten en teksten in archeologische collecties.

Het verloop van deze tentoonstelling belicht de minder bekende aspecten van de archeologie: haar historische en haar methodologie.

Archeologie ontleent elementen uit verschillende disciplines (filologie, godsdienstgeschiedenis, sociologie, enz.) om voortdurend nieuwe manieren te ontwikkelen waarmee we het verleden kunnen interpreteren. In deze

tentoonstelling brengen we het zorgvuldige werk van archeologen in beeld.

De twee tentoongestelde collecties omvatten zowel vondsten als archieven om zo de archeologische onderzoeksomgeving van het einde van de 19^e

eeuw tot het midden van de 20e eeuw te reconstrueren, een periode waarin de discipline sterk veranderde, meer wetenschappelijk werd en specialisaties

ontwikkelde.

Ontwerp en installatie van de tentoonstelling

Dr Annelies Van de Ven - UCLouvain, INCAL

Emmanuelle Druart, Quentin Moors & Florence Lambert - Musée L.

Mét dank aan

Amaury Dorban - UCLouvain Archives

Dr Arnaud Quertinmont - Musée royal de Mariemont, Durstel van de

Oude Egyptische en Nabije Oosten Collecties

Kapocne Annelies Van de Ven
Fotocollage: Françoise Goethals
Layout en grafisch ontwerp: Joëlle Deuse

Fotocollage

© Musée L. J. (P. Bougnel)

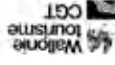
© UCLouvain, Réserve patrimoniale

© Centre d'études préhistoriques - Institut d'archéologie de Louvain (CIOL)

© Musée L.

Place des Sciences 2 - 1348 Louvain-la-Neuve

www.museel.be
info@museel.be

Exposition singulière

Bezoekersgids

19
Februari
2020

17
Mei
2020

UCLouvain

Jean Dorese

Archieven en objecten:
archeologen aan de slag

Musée
universitaire
de Louvain

